

Web-представництва наукової бібліотеки ТДАТУ в інформаційному просторі

*Журавська Аліна Геннадіївна
зав. відділом Інформаційних технологій
та комп'ютерного забезпечення*

Сучасні тенденції розвитку бібліотечно-інформаційних технологій та бібліотечно-інформаційної сфери в цілому пов'язані із загальними тенденціями розвитку суспільства, насамперед з постійно зростаючим рівнем високих інформаційних та комп'ютерно-комунікаційних технологій.

Користувач став все рідше відвідувати бібліотеку, віддаючи перевагу інтернету, де він отримує необхідну інформацію в режимі «діалога зі зворотнім зв'язком». Саме тому актуальність застосування новітніх інтернет-технологій в інформаційно-освітньому просторі вищого навчального закладу на сьогоднішній день незаперечна. [5]

Бібліотеки в усьому світі почали використовувати технологічні можливості XXI століття для надання послуг на якісно новому рівні, переймаючись новою ідеологією, в основі якої перебуває користувач, котрий одночасно є об'єктом бібліотечного впливу і співтворцем нових ресурсів та послуг. [9]

Можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для створення бібліотеки «другого покоління» висвітлюються у публікаціях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців – С. Назаровця, Д. Соловяненка, О. Онищенко, В. Горового, В. Попика, Т. Ярошенко, С. Абрама, Дж. Мейнеса, К. Шнайдер, К. Єфімової, А. Пурніка та ін.

Новітнім засобом популяризації інформації стають соціальні мережі. Найвідоміші з них: соціальна мережа Facebook, яка була заснована у 2004 р. Марком Цукербергом, та молодіжна соціальна мережа ВКонтакте (заснована російським програмістом Павлом Дуровим у 2006 р.). Дані соціальні мережі мають посилання на матеріали засобів масової інформації, тим

самим маючи на меті привернути увагу молодих людей, які проводять в Інтернет-мережі значну частину часу.

У 2013 р. науковою бібліотекою ТДАТУ були створені власна сторінка в соціальній мережі ВКонтакті під назвою «Научная библиотеки ТДАТУ» (<https://vk.com/club50577714>), а також Блог наукової бібліотеки (<http://libtsaa.blogspot.com/>), який розміщується на блогхостингу компанії «Google» - Blogspot.com. У 2014 р. була створена аналогічна сторінка наукової бібліотеки під назвою BiblTSATU у соціальній мережі Facebook. Робота у цьому напрямі дала змогу збільшити відвідування головного сайту наукової бібліотеки (<http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka>) на 20 %. Дані сторінки в соціальних мережах стають відчутною підтримкою основного офіційного сайту наукової бібліотеки ТДАТУ. Вони перенаправляють трафік своїх користувачів на основний сайт, розміщуючи поряд з цікавою інформацією зі ЗМІ, матеріал запозичений на офіційному сайті бібліотеки.

Наприклад на сайті бібліотеки у розділі «Новини» висвітлюється певна подія: проведення презентації, відкриття виставки та ін. Далі ця інформація дублюється на сторінці в соціальній мережі: «Facebook», ВКонтакте» та на сторінці Блога. Новина у свою чергу має посилання на першоджерело (тобто на сайт наукової бібліотеки). Окрім інформації безпосередньо про роботу бібліотеки, на Web-представництвах висвітлюється контент про бібліотечні новинки, цікаву інформацію, новинки літератури та ін.

У 2016 році з метою популяризації послуг наукової бібліотеки, в соціальні мережі ВКонтакті було створено віртуальну довідкову службу «ТДАТУ наукова бібліотека – послуги Online» ([https://vk.com/bibliograf tsatu](https://vk.com/bibliograf_tsatu)). Web-сторінка пропонує наступні послуги:

- надання інформації про наявність книг в бібліотеці;
- складання списків літератури по заданій темі;
- підбір індексу УДК до наукової статті.

Крім того, фахівцями наукової бібліотеки надається інформація про конкретний факт або подію, інформація про ту чи іншу літературу.

Помилкою багатьох бібліотек є те, що створивши сторінку у соціальній мережі, вони, як правило, не підтримують її активності. А згодом, не дочекавшись напливу відвідувачів, покидають сторінку, не розміщуючи на ній інформацію. Саме від систематичного наповнення сторінки, підтримки її інформаційності, зворотного зв'язку з користувачами залежить її успішне функціонування.

Інфраструктура бібліотечного веб-середовища активно розвивається і стає однією з важливих складових сучасного інформаційно-комунікативного простору. Створюючи власний веб-сайт бібліотека реалізує одне із завдань автоматизації – об'єднання традиційного книжкового змісту бібліотечної діяльності і високий ступінь володіння сучасними програмними засобами та технологіями.

Свою роботу у веб-просторі наукова бібліотека ТДАТУ розпочала з 2009 року. На сервері університету була створена веб-сторінка, яка розміщала основну інформацію про сайт бібліотеки. Згодом, з придбанням інформаційно-бібліотечної програми «РБІС-64» бібліотека отримала можливість створення свого окремого сайту. Перший варіант був створений студентом 3 курсу факультету ІКТ і розпочав свою роботу в 2011 році. Структура сайту складалася всього з 8 розділів, а сама веб-сторінка розміщувалась на сервері університету. В процесі наповнення інформацією виникати труднощі з прикріпленням документів, презентацій з його наповненням та редагуванням. В зв'язку з цим було прийнято рішення про удосконалення сайту, розширення його структури, збільшення дискового простору, розробки нового дизайну.

Новий сайт був створений у 2012 р. інженером відділу Інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення. Розміщувався він на платформі CMS Joomla 1.6. (система управління сайтом). Ця платформа мала багато модулів: форуми, контакти, форми реєстрації, форми пошуку, системи обміном

інформацією між користувачами та інші компоненти, які перетворюють сайт із засобу інформації в засіб комунікації. Програмне та технічне забезпечення веб-сайту базувалося на новітніх інформаційних технологіях, які дали змогу користувачеві мати зручний інтерфейс і простоту навігації по його рубриках і сторінках. Сайт функціонував досить тривалий час будучи достатньо інформативним та зручним у використанні.

У зв'язку з необхідністю перенесення веб-ресурсів університету на нове доменне ім'я edu.ua, бібліотека була змушена створити новий інформаційний сайт. Новий ресурс створений на основному сайті університету у розділі «НАВЧАННЯ» (<http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>) – «НАУКОВА БІБЛІОТЕКА».

В структуру нового сайту входять такі інформаційно-ресурсні компоненти:

- Про бібліотеку - включає категорії:
  - ✓ Керівники підрозділів;
  - ✓ Контакти;
  - ✓ Віртуальна подорож;
- Новини – розділ висвітлює події, які відбулися в бібліотеці (стендові акції, тематичні та книжкові виставки, масові заходи, науково-методичну діяльність наукової бібліотеки та ін.)
- Ресурси бібліотеки - включає категорії:
  - ✓ Бібліографічні покажчики
  - ✓ Нові надходження
  - ✓ Періодичні видання
  - ✓ Віртуальні виставки
- Електронні ресурси - включає категорії:
  - ✓ Електронний каталог
  - ✓ Електронна бібліотека
  - ✓ Репозитарій
  - ✓ ЕДД
  - ✓ НМКД
  - ✓ Віртуальна довідка
  - ✓ Тестові доступи

- Науковцям - включає категорії:
  - ✓ Наказ про обов'язковість правильного афілювання наукових публікацій
  - ✓ Навігатор змісту фахових видань
  - ✓ Перелік наукових фахових видань України
  - ✓ Корисна інформація для науковців
  - ✓ Заявка на придбання літератури
- Науково методична робота - включає категорії:
  - ✓ Бібліотечному фахівцю
  - ✓ Методичне об'єднання
  - ✓ Публікації бібліотеки
- Діяльність бібліотеки - включає категорії:
  - ✓ Звіти наукової бібліотеки ТДАТУ
  - ✓ Просвітницько-виховна діяльність
  - ✓ Проекти
  - ✓ Віртуальні виставки

На головній сторінці сайту розміщено банери таких електронних ресурсів:

- Українська бібліотечна асоціація
- Український індекс наукового цитування
- Навчально-інформаційний портал ТДАТУ
- Пошукова система Google Академія
- Електронна бібліотека України
- Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
- Вікіпедія: вільна енциклопедія
- ScienceDirect is Elsevier's leading information solution for researchers
- ТДАТУ наукова бібліотека – послуги онлайн
- Бібліометрика української науки

Структура і наповнення сайту базується на основі вивчення запитів користувачів. Сайт наукової бібліотеки розміщує Навчально-методичні комплекси дисциплін які надають можливість користуватися навчальними ресурсами навіть коли

бібліотека не працює. Окрім цього на сайті розміщене посилання на Інституційний Репозитарій університету, який включає в себе наукові публікації, науково-методичні та навчальні матеріали створені науковим співробітниками університету. Електронна бібліотека надає можливість завантажити навчальні інформаційні ресурси, але тільки за умовою авторизації користувача. Ефективність обслуговування користувачів через мережу Інтернет показують статистичні дані: пошукові реферали, карта відвідувань, статистика переглядів, останні пошукові слова, браузері та ін.

Отже слід зробити висновки, що створення соціальних мереж, їх використання стало підґрунтям для формування бібліотечних послуг, на підставі розвитку яких можна говорити про формування інтегрованих бібліотечних ресурсів. Web-ресурси бібліотеки дають змогу представляти інформаційні продукти та послуги в мережі Інтернет, стають популярним інструментом поширення інформації з питань бібліотекознавства, сприяють розвитку інформаційно-бібліотечних технологій, виступають чинником стимулювання розвитку бібліотечної сфери та налагодження якісно нової комунікації з користувачами.

Список використаних джерел

1. **Артемов Ю.** Роль і місце веб-порталу в діяльності наукової бібліотеки / Ю. Артемов, О. Непляха, Ж. Левченко// Бібліотечний форум України. - 2006. - № 2. - С.19-21
2. **Вітушко А.** Діяльність бібліотек у соціальних мережах: проблеми інформаційної безпеки / Антон Вітушко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – Вип. 35. – С. 213–220.
3. **Головаха С.** Наукова бібліотека в соціальних мережах / Сергій Головаха // Бібл. вісн. – 2013. – № 1. –С. 29–32.
4. **Ермаков А.,** Скорнякова Р. Вторая жизнь библиотек [Электронный ресурс] / А. Ермаков, Р. Скорнякова. – Режим доступа: <http://www.osp.ru/os/2011/02/13007694/>
5. **Кириллова А. В.** Маркетинговые коммуникации для библиотеки: информационная культура и разрушение стереотипов [Электронный ресурс] / А. Кириллова. – Режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/23373>
6. **Мар’їна О.** Бібліотеки та соціальні медіа: технології взаємодії / Олена Мар’їна // Вісн. Кн. палати. –2012. – № 8. – С. 1–3.
7. **Присяжна Л.** Роль сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій у контексті розвитку бібліотек / Лілія Присяжна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – Вип. 30. – С. 228–236.
8. **Пурник А.** От библиотеки к библиотеке 2.0: новые методики построения системы / А. Пурник // Библиотечное дело. – 2011. – № 6. – С. 6–9.
9. **Степанов В.К.** Библиотека и цифровые коммуникации: угроза существованию или новые возможности? [Электронный ресурс] / В. Степанов. – Режим доступа: http://www.vadimstepanov.ru/f_texts/minsk_01.htm